

A 89/5/13

Arrêt du 30 novembre 1990
dans l'affaire A 89/5

En cause :

SCHONS P. et crts

contre

LECOK R. et crts

Langue de la procédure : le français

Arrest van 30 november 1990
in de zaak A 89/5

Inzake :

SCHONS P. e.a.

tegen

LECOK R. e.a.

Procestaal : Frans

HET BENELUX-GERECHTSHOF

in de zaak A 89/5

1. Gezien het op 21 juni 1989 door het Hof van Cassatie van België gewezen arrest in de zaak rolnummer 6824 van

1. SCHONS Patrick, woonachtig te Lontzen, beklaagde,
2. SCHONS Richard en
3. VLUGGEN Marie-Rose, beiden woonachtig te Lontzen, civielrechtelijk aansprakelijke partijen,
4. ROYALE BELGE, naamloze vennootschap, gevestigd te Brussel, in tussenkomst gedaagde partij

tegen

1. LECOK Richard, woonachtig te Kelmis,
 2. WINTERTHUR, naamloze vennootschap, gevestigd te Brussel,
 3. PESCH Joseph en
 4. MEYER Marianne, beiden woonachtig te Eupen, optredend in hun eigen naam en als wettelijke beheerders van de goederen van hun minderjarige dochter Brigitte, burgerlijke partijen,
- en in aanwezigheid van
- GROEP DROUOT, naamloze vennootschap, gevestigd te Brussel, tot bindendverklaring van het arrest opgeroepen partij,

2. waarbij overeenkomstig artikel 6 van het Verdrag betreffende de instelling en het statuut van een Benelux-Gerechtshof aan dit Hof vier vragen van uitleg zijn gesteld met betrekking tot de artikelen 2, 3, 6, 11, § 1, en 13 van de Gemeenschappelijke Bepalingen behorende bij de Benelux-Overeenkomst van 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, hierna te noemen Gemeenschappelijke Bepalingen ;

TEN AANZIEN VAN DE FEITEN :

3. Overwegende dat de feiten, blijkens het arrest, kunnen worden samengevat als volgt :

Patrick Schons veroorzaakte een verkeersongeval toen hij een motorrijtuig bestuurde, dat aan Richard Lecok toebehoorde. Dat motorrijtuig was gedekt door een bij de maatschappij Patroonkas, thans Groep Drouot, gesloten polis inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid, die een beding van exclusief gebruik bevatte, waarbij de dekking tot Richard Lecok was beperkt, met uitsluiting van iedere andere bestuurder.

Patrick Schons, zelf eigenaar van een motorrijtuig, had voor zijn voertuig een verzekeringspolis inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid bij de N.V. Royale Belge gesloten. Die polis bevatte een artikel 4 waarbij de dekking van de verzekering tot het toevallige gebruik van een aan een derde toebehorend motorrijtuig was uitgebreid. Die uitbreiding had evenwel een aanvullend karakter.

De Correctionele Rechtbank te Verviers veroordeelde in hoger beroep Patrick Schons, zijn burgerrechtelijk aansprakelijke ouders en de N.V. Royale Belge tot schadeloosstelling van de burgerlijke partijen.

De rechtbank was kort samengevat van oordeel, dat het in de polis van Groep Drouot vervatte beding van exclusief gebruik hoewel het niet aan derden kon worden tegengeworpen, geldig was jegens de verzekerde Lecok en de bestuurder Schons, dat deze laatste op aanvullende wijze bij de N.V. Royale Belge was verzekerd, en dat, mitsdien, zijn burgerrechtelijke aansprakelijkheid diende te zijn gedekt door zijn verzekeraar en niet door Groep Drouot, verzekeraar van Lecok. Patrick Schons, de burgerrechtelijk aansprakelijke partijen en de N.V. Royale Belge tekenden cassatieberoep tegen dat vonnis aan.

TEN AANZIEN VAN HET VERLOOP VAN HET GEDING :

4. Overwegende dat het Hof van Cassatie in zijn arrest het Benelux-Gerechtshof verzoekt uitspraak te doen omtrent de navolgende vragen van uitleg :

"a) Is krachtens de voornoemde artikelen 2 en 3 een motorrijtuig tot het verkeer op de openbare weg toegelaten wanneer de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe het aanleiding kan geven gedekt is door een verzekering waarin een beding van exclusief gebruik voorkomt waarbij alleen de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de eigenaar, met uitsluiting van alle andere bestuurders, wordt gedekt ?

4.

Vertaling

- b) Is het sub a bedoelde beding krachtens de voormelde artikelen 2, 3, 6, 11, eerste lid, en 13 nietig of kan het althans niet aan de benadeelde worden tegengeworpen ?
- c) Bestaat, in het geval dat de sub a bedoelde clause nietig is of althans onmogelijk aan de benadeelde persoon kan worden tegengeworpen, krachtens de voormelde artikelen 2, 3, 6, 11, eerste lid, en 13, de nietigheid van die clause of althans de onmogelijkheid haar aan de benadeelde tegen te werpen van rechtswege of kan zij afhangen van de omstandigheid dat de aansprakelijkheid van een bestuurder buiten de eigenaar gedekt is door een andere polis burgerrechtelijke aansprakelijkheid, bijvoorbeeld wanneer die andere polis bepaalt dat de door haar gegeven dekking niet wordt verleend wanneer de schadelijder werkelijk vergoeding kan krijgen krachtens een lopende verzekeringsovereenkomst die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekt waartoe het verzekerde voertuig aanleiding geeft ?
- d) Wanneer het schadeveroorzakende voertuig gedekt is door een verzekering burgerrechtelijke aansprakelijkheid waarin het sub a vermelde beding voorkomt, dat voertuig op het ogenblik van het ongeval bestuurd werd door een ander persoon dan de eigenaar en die persoon, zelf eigenaar van een ander voertuig, voor dat voertuig een polis burgerrechtelijke aansprakelijkheid heeft afgesloten waarin een beding voorkomt dat de dekking van de verzekering aanvult door haar uit te breiden tot het toevallig gebruik van een aan een derde toebehorend voertuig, tegen welke van de twee verzekeraars kan de benadeelde het eigen recht uitoefenen dat de verzekering te zijnen behoeve doet ontstaan, krachtens de artikelen 2, 3, 6, 11, eerste lid, en 13 ?"

5. Overwegende dat het Hof overeenkomstig artikel 6, lid 5, van het Verdrag betreffende de instelling en het statuut van een Benelux-Gerechtshof aan de ministers van Justitie van België, Nederland en Luxemburg een door de griffier gewaarmerkt afschrift van het arrest van het Hof van Cassatie heeft gezonden ;

5. Vertaling

6. Overwegende dat partijen Patrick Schons, Richard Schons, Marie-Rose Vluggen en N.V. Royale Belge enerzijds en partij N.V. Groep Drouot anderzijds, alsmede partij Richard Lecok een memorie hebben ingediend ; dat partijen Patrick Schons, Richard Schons, Marie-Rose Vluggen en N.V. Royale Belge een memorie van antwoord hebben ingediend;

7. Overwegende dat plaatsvervangend advocaat-generaal H. Lenaerts op 23 februari 1990 schriftelijk conclusie heeft genomen ;

TEN AANZIEN VAN HET RECHT :

Ten aanzien van de vraag a) :

8. Overwegende dat krachtens artikel 2, § 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen tot het verkeer op de openbare weg en op terreinen die toegankelijk zijn voor het publiek of slechts voor een beperkt aantal personen, die het recht hebben om er te komen, motorrijtuigen slechts worden toegelaten, indien de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe zij aanleiding kunnen geven, gedekt is door een verzekering welke aan het vereiste in artikel 3, § 1, van dezelfde bepalingen beantwoordt ;

9. dat in artikel 3, § 1, is bepaald dat de verzekering de burgerrechtelijke aansprakelijkheid moet dekken van de eigenaar, van iedere houder, van iedere bestuurder van het verzekerde motorrijtuig en van iedere vervoerde persoon, zulks met uitzondering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van hen die zich door diefstal of geweldpleging de macht over het motorrijtuig hebben verschaft en van hen die, dit wetende, een dergelijk motorrijtuig zonder geldige reden gebruiken ;

10. dat daaruit volgt dat niet tot het verkeer op de in artikel 2, § 1, bedoelde plaatsen wordt toegelaten het motorrijtuig waarvan de verzekering, volgens de bewoordingen van het contract, in strijd met artikel 3, § 1, alleen de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de eigenaar, met uitsluiting van iedere andere bestuurder, dekt ;

Ten aanzien van de vragen b), c) en d) in het algemeen :

11. Overwegende dat deze vragen terecht ervan uitgaan dat een ontkennend antwoord op vraag a) niet tot gevolg heeft dat de Gemeenschappelijke Bepalingen toepassing missen op een verzekering als de onderhavige ;

12. dat immers, zoals blijkt uit de hiervoor onder 3. weergegeven feiten, het "beding van exclusief gebruik" niet wegneemt dat de onderhavige verzekeringsovereenkomst volgens de feitenrechters er een is waarbij burgerrechtelijke aansprakelijkheid is gedekt waartoe het motorrijtuig waarmee het verkeersongeval is veroorzaakt, aanleiding kan geven; dat een zodanige verzekering, naar ligt besloten in hetgeen in rechtsoverweging 15 van het arrest van het Hof van 19 februari 1988 (A 86/2) is overwogen, tegenover een benadeelde heeft te gelden als een verzekering in de zin van de Gemeenschappelijke Bepalingen, ook als de verzekeringsovereenkomst onvoldoende dekking geeft doordat zij niet ten volle voldoet aan de in artikel 3 gestelde voorwaarden ;

Ten aanzien van de vraag b) :

13. Overwegende dat luidens artikel 13 van de Gemeenschappelijke Bepalingen van een bepaling van de wet slechts kan worden afgeweken, indien de bevoegdheid daartoe uit de bepaling zelve blijkt ;

14. dat noch artikel 13 noch een andere gemeenschappelijke bepaling de nietigheid voorschrijft van de afwijkende bedingen welke in strijd met dat voorschrift in een verzekeringsovereenkomst zijn opgenomen, doch dat uit de Gemeenschappelijke Toelichting m.b.t. dat artikel blijkt, dat zodanige bedingen die ten doel mochten hebben de rechten van benadeelden te beknotten, niet aan dezen kunnen worden tegen-
geworpen ;

15. Overwegende dat daaruit volgt dat een contractuele beperking van de risico's voor rekening van de verzekeraar, welke in strijd is met artikel 3, § 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen, geen afbreuk

mag doen aan de rechten die de verzekering uit kracht van de wet aan de benadeelde geeft, met name aan het eigen recht tegen de verzekeraar, dat artikel 6, § 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen aan die benadeelde geeft ;

16. dat bijgevolg het in de vraag bedoelde beding van exclusief gebruik waarbij de dekking van de verzekering tot de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de eigenaar, met uitsluiting van iedere andere bestuurder wordt beperkt, niet aan de benadeelde kan worden tegengeworpen ;

Ten aanzien van de vraag c) :

17. Overwegende dat de Gemeenschappelijke Bepalingen uitgaan van en uitsluitend betrekking hebben op een verplichte verzekering waarvan het onderwerp is de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe een bepaald motorrijtuig aanleiding kan geven ;

18. dat, zoals in de Gemeenschappelijke Toelichting met betrekking tot artikel 6 van die bepalingen wordt gereleveerd, de verzekering voor alles een maatregel ter bescherming van de benadeelden is ;

19. dat aan die bescherming wordt tekort gedaan indien deze afhangt van voorwaarden of omstandigheden, zoals die welke in de vraag zijn vermeld, die geen verband houden met het onderwerp van de Gemeenschappelijke Bepalingen ;

20. dat mitsdien op vraag c) dient te worden geantwoord, dat wanneer een beding in de verzekeringsovereenkomst dat van de Gemeenschappelijke Bepalingen afwijkt, op grond van artikel 13 van die bepalingen niet aan de benadeelden kan worden tegengeworpen, zulks van rechtswege geldt zonder dat het van andere omstandigheden afhangt ;

Ten aanzien van de vraag d) :

21. Overwegende dat, zoals hierboven onder nummer 15 is overwogen, het in de onderhavige vragen bedoelde afwijkende beding geen invloed heeft op het bestaan en de uitoefening van het eigen recht dat de verzekering krachtens artikel 6, § 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen aan de benadeelde geeft ;

22. Overwegende dat dat recht van de benadeelde uitsluitend voortvloeit uit de in de Gemeenschappelijke Bepalingen bedoelde verzekering, namelijk de verplichte verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe een bepaald motorrijtuig aanleiding kan geven ;

23. dat dat recht bijgevolg wordt uitgeoefend tegen de verzekeraar wiens overeenkomst de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekt, waartoe het in de overeenkomst omschreven motorrijtuig dat de schade heeft veroorzaakt, aanleiding kan geven ;

24. Overwegende dat de artikelen van de Gemeenschappelijke Bepalingen niet van toepassing zijn op de in de vraag bedoelde verzekering die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekt van een bepaalde persoon als bestuurder van een willekeurig motorrijtuig en geen voorschrift bevatten betreffende de rechtsgevolgen van een dergelijke verzekering ten opzichte van de bij de wet bepaalde verplichte verzekering ;

TEN AANZIEN VAN DE KOSTEN :

25. Overwegende dat het Hof volgens artikel 13 van het Verdrag betreffende de instelling en het statuut van een Benelux-Gerechtshof de kosten moet vaststellen, welke op de behandeling voor het Hof zijn gevallen ;

26. dat op de behandeling voor het Hof geen kosten zijn gevallen;

9. Vertaling

27. Gelet op de conclusie van plaatsvervangend Advocaat-Generaal H. Lenaerts ;

28. Uitspraak doende op de door het Hof van Cassatie van België bij arrest van 21 juni 1989 gestelde vragen ;

VERKLAART VOOR RECHT :

Ten aanzien van de vraag a) :

29. Artikel 2, § 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen dient aldus te worden uitgelegd, dat tot het verkeer op de openbare weg en op terreinen die toegankelijk zijn voor het publiek of slechts voor een beperkt aantal personen, die het recht hebben om er te komen, motorrijtuigen niet worden toegelaten, wanneer alleen de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de eigenaar, met uitsluiting van alle andere bestuurders, wordt gedekt ;

Ten aanzien van de vraag b) :

30. Noch artikel 13 noch een andere gemeenschappelijke bepaling schrijft de nietigheid voor van de afwijkende bedingen welke in strijd met dat voorschrift in een verzekeringsovereenkomst zijn opgenomen. Wel vloeit uit artikel 13 voort, dat een zodanig beding dat ten doel heeft de rechten van benadeelden te beknotten, niet aan dezen kan worden tegengeworpen ; zulks is het geval met het met de voorschriften van artikel 3, § 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen strijdige beding waarbij de dekking van de verzekering tot de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de eigenaar van het verzekerde motorrijtuig, met uitsluiting van iedere andere bestuurder, wordt beperkt ;

Ten aanzien van de vraag c) :

31. Wanneer een beding in de verzekeringsovereenkomst dat van de Gemeenschappelijke Bepalingen afwijkt, zoals het beding waarvan hierboven sprake is, op grond van artikel 13 van die bepalingen niet aan de benadeelden kan worden tegengeworpen, dan geldt zulks van rechtswege ;

Ten aanzien van de vraag d) :

32. Het in artikel 6, § 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen opgenomen eigen recht van de benadeelde wordt uitgeoefend tegen de verzekeraar wiens overeenkomst de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekt, waartoe het in de overeenkomst omschreven motorrijtuig dat de schade heeft veroorzaakt, aanleiding kan geven. De artikelen van de Gemeenschappelijke Bepalingen zijn niet van toepassing op de in de vraag bedoelde verzekering die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekt van een bepaalde persoon als bestuurder van een willekeurig motorrijtuig, en bevatten geen voorschrift betreffende de rechtsgevolgen van een dergelijke verzekering ten opzichte van de bij de wet bepaalde verplichte verzekering.

Aldus gewezen door de heren F. Hess, president, R. Soetaert, eerste vice-president, H.L.J. Roelvink, P. Kayser, R. Everling, E. Boon, rechters, P. Marchal, F.H.J. Mijnsen, W.J.M. Davids, plaatsvervangende rechters,

en uitgesproken ter openbare zitting te Brussel op 30 november 1990, door de heer P. Marchal, voornoemd, in aanwezigheid van de heren H. Lenaerts, plaatsvervangend advocaat-generaal, en C. Dejonge, waarnemend hoofdgriffier.